

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Quinquagesimum Priuile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 5 Blasphemia est cum datur Deo, quod non conuenit, & affertur, quod conuenit.
- 6 Blasphemia est peccatum mortale.
- 7 Blasphemia fit in corde, & in ore.
- 8 Blasphemia peccatum an sit remissibile.
- 9 Blasphemia calore iracundiæ, vel ebrietate an punibilis licet blasphemus grauiter peccat.
- 10 Blasphemia ex quacunque causa est peccatum.
- 11 Blasphomus dicitur hæreticus.
- 12 Blasphemi anima, & corpus perditur.
- 13 Blasphemus secundum legem antiquam opprimebatur lapidibus.
- 14 Blasphemiam audientes in testamento veteri obturabant aures, & uestimenta sciindebant in signum doloris.
- 15 Blasphemus non credit in D cum.
- 16 Blasphemus verbis, & factis dicitur negare Deum.
- 17 Blasphemia pertinet ad contemptum Dei.
- 18 Blasphemiæ exempla horribilia,
- 19 Blasphemiam audiens, & non accusans punitur.
- 20 Clericus punitur, qui verba in conuiuium Papæ protulit.
- 21 Blasphemus clericus punitur pœna arbitraria.

Centessimum Quinquagesimum Priuile.

- 1 CCLESIA Gaudet priuilegio, quod † Blasphemantes Deum, vel aliquem Sanctum, & maxime Virginem Mariam puniuntur, & pœna pro Episcopum imponenda erit, vt blasphemus existat ante fores Ecclesiæ septem diebus dominicis, dum missarum solennia aguntur, & ultimo illorum die dominico pallium & calciamenta non habent ligatus corrigia circa collum, septe unquam præcedentibus sextis feris in pane, & aqua ieiunet, Ecclesiam nullatenus ingressurus quolibet quoque prædictorum dierum tres si poterit, alioquin duos reficiat pauperes, sine vnum, & si facultates non suppetunt, commutetur in aliam pœnam, quam si recipere renuerit, Ecclesiæ interdicator ingressus, & in morte ecclesiastica sepultura careat, punitur etiam pœna pecuniaria, de quibus pœnis latius habetur in cap. statuimus. de maledicis
- 2
- 3 Rationem autem huins decreti. querere fatuum censeo † nam qui

qui blasphemat Deum, ac Beatam Virginem, videtur contem-
 nere illos, a quibus procedit omne bonum, & a quibus nobis
 data sunt omnia in terris bona, & in cælis danda erunt eter-
 na, si volumus, potest etiã adduci, quòd blasphematores sunt
 maledici, & detractores, & lingua Deum, Virginem, & San-
 ctos percutiunt, † Ideo imponitur in cap. allegato, quòd in-
 ter statuta communitatum ponatur hoc statutum, & ita vide-
 mus fuisse seruatum ab omnibus ciuitatibus, † Videamus igitur
 quid sit blasphemia, secundum Ambrosium est, vel cum
 Deo attribuitur, quod ei non conuenit, vel cum ab eo remoue-
 tur, quod conuenit ei, vel cū attribuitur creature, quod apro-
 priatur Deo, † Et secundum genus suum est peccatum mor-
 tale, quia repugnat caritati diuinæ. † Blasphemia fit duplici-
 ter, si in corde est cordis, si in ore est oris, & cum se opponat cõ-
 fessione fidei, & diuinæ caritati, est peccatum mortale; † sed
 an peccatum blasphemie fit remissibile, si blasphemia ex coa-
 ctione, vel deceptione, vel infirmitate, habet causam anne-
 xam prouocatiuam ad remissionem diuinæ misericordiæ Mat-
 tre cap. 12 omne peccatum & blasphemia ex infirmitate, vel
 coactione remittitur infirmitas est duplex corporis, & animi,
 utroque casu remittitur peractū penitentia peccatum † Sed
 quero quid si calore iracundiæ, vel ebrietatis aliquis profili-
 nit publicè in blasphemiam, Abbas tenuit hanc penam non ha-
 bere locum, licet grauiter peccauerit, sed ex quo accensus ca-
 lore iracundiæ, vel vino, nescit quid agat, vnde confessio tunc
 facta non præiudicat gl. in cap. Ex literis. de diuort. in ebrio sa-
 tis hoc dictum valet, l. omne delictum. ff. de re. milit. Sed in ac-
 censo calore iracundiæ forte non procederet, nisi maximus ef-
 fet calor iracundiæ & ex iusta causa prouocatus esset arg. l. Si
 adulterium. §. Imperatores. ff. de adult. secus autem si ex iniu-
 sta causa erat prouocatus, vt puta ex amissione facta in ludo,
 quia dabat operam rei illicitę facit cap. inebriauerunt 15. q. 1.
 † Ex quacunque causa blasphemia est peccatum, siue ex causa
 iusta, vel iniusta, vero in inebrio est magis excusabilis, quia ca-
 ret sensu recto † Blasphemus in Deum dicitur hæreticus, quia
 est infidelis, Thom. 2. 2. q. 13. art. 1. Ante mediū blasphemia per-
 tinet ad infidelitatem & opponitur confessioni fidei, & dero-
 gat diuinæ bonitati, & honori, & ideo dicit Thom. ibi marti-
 cul. 2. circa si. blasphemia prohibetur pro illud non assumes no-
 men Dei tui in vanum, nam magis assumit nomen Dei in va-
 nam,

num, qui aliquid falsum de Deo asserit, quumque per nomen Dei aliquid falsum affirmat secundum eum, quia secundum eundem in articulo. 3. ibidem, qui periurat non sentit, aut dicit aliquid falsum de Deo, sed Deum adhibet testem falsitati, unde cum periurium sit maximum peccatum, secundum genus suum, conueniens est, quod blasphemia sit peccatum maximum, ad idem genus pertinens, & ipsam aggrauans secundum
12 eum, & ibi præterea secundum leges civiles anima & corpus blasphemi perditur, & per blasphemiam Deus prouocatur ad iracundiam, vt mittat terremotus, pestilentias, & famem
13 vt in auth. vt non luxuriat. cont. nat. ¶ Præterea secundum legem antiquam blasphemi opprimebantur lapidibus, vt patet
14 Numeri cap. 4. ¶ hinc est quod tunc homines audientes blasphemia in Deum, obturabant aures suas, & vestimenta scindebant in signum doloris, Matth. cap. 26. præterea Iudei dicuntur blasphemi vt in cap. 1. & 2. cum sicut & iudei & hæretici sunt blasphemi thom. in. 4. dist. 13. art. 17. vnde quia blasphemus dicitur propriæ in fidelis, sequitur, quod non stricte, sed largè blasphemus dicatur hæreticus, sicut quilibet infidelis dicitur largè hæreticus, vt 24. q. 4. §. quia vero ¶ vnde blasphemus non videtur in Deum credere, & si cum hoc non sapiat hæresim manifeste non potest inquisitor se intromittere, & sic manifeste non dicitur peccare contra primum articulum fidei, nisi expresse, vel per similitudinem actus, ita operatur, ac si existimaret Deum non esse Deum omnipotentem, honorandum, & laudandum, & hoc maximè si non solum blasphemaret Deum, sed etiam alia verba,
16 turpia contra Deum perferret, vel appropriaret ¶ nam verbis & factis Deus negari dicitur. cap. existimant, cum seq. 11. q. 3 vbi additur quod quotiescunque vincimur
17 cijs, atque peccatis, toties Deum negamus, ¶ nã blasphemia directè pertinet ad contemptum Dei, Thom. secunda, secunda quaestione septima. art. 2. si enim violator canonum, & dogmatum dicitur blasphemus, & hæreticus, multo magis, qui falsum asserit de Deo cuius dono canones æditi sunt,
18 sed quid pariat blasphemia ¶ audi exempla miranda, contra lusores legitur in Epist. quadam Diui Cyrilli Episcopi Hierosolymitani, quod in Samaria, quidam lusor, qui bona consumperat, dum Beatum Hieronymum blasphemaret, fuit statim fulmine interemptus præterea accidit

in Tyro splendidissima ciuitate tribus ludentibus, quia dum in ludi principio dicerent se contra omnem vim, & posse Hieronymi, ludum, quem inceperat prospere finituros, paulo post principium ludi terra se ipsam aperiens illos solos absorbit, & nunquam illi amplius visi sunt, asserit Cyrillus se vidisse, & accedisse in Hierusalem iuxta ædem cuiusdam nobilis militis locupletis, qui vnicum filium habebat illius amore excecatus, eum non corrigebat, immo instruebat in prauis, ille bonis moribus destitutus in ludis, blasphemijs, & immonditijs annum duodecimum attigit, die quadam iam aduesperante ipse perdens in ludo prorupit ad hæc verba, faciat quidquid potest ille Hieronymus, qui ludos prohibet, nam eo inuito hinc non nisi victor surgam, dum autem hoc repeteret, ecce spiritus nequam, in specie hominis horribilis cunctis videntibus ludi locum velociter adiens, eundem infelicem puerum rapuit, & quo eum detulerat nunquam hætenus est comper-

19 tum. Hinc infertur quod blasphemia est tanti momenti, quod qui eum non accusat blasphemantem punitur ca. si. quis pro capillum. 22. q. 1. huius delicti grauitas talis est, vt etiam maledictione dignos nos non debemus blasphemare ca. hi igitur.

20 24. q. 3. si sancta Romana Ecclesia punit clericum, qui in presentia multorum verba quædam in contemptum protulit summi Pontificis, propter quæ venit imponenda pæna suæ temeritatis ad terrorem aliorum, multo fortius sunt arguendi illi, qui contra Deum, & Beatam Virginem, ac aliquem Sanctum

21 verba in contumeliam asserunt. Hinc est quod clericus propter blasphemiam punitur pæna arbitraria, & licet non agat publicam penitentiam, vt in cap. 1. de Bigan. & cap. ex penitentibus c. l. distinct. ita graue posset esse delictum quod fieret depositio, vt in d. cap. si quis pro capilli. sed quando pæna pæcuniaria imponitur, cui venit applicanda, si exigitur a laico applicatur Iudici seculari, si exigitur a clerico applicatur Iudici Ecclesiastico Ab. in d. c. statuimus nu. q. cum igitur blasphematores sint odiosi Deo, & hominibus probis, caueat vnus quisque ne incidat in peccatum tam enorme, nam eorum finis est malus.

S V M M A R I U M.

- 1 Electio per sortes fieri non debet
- 2 Electiones compromissariorum per sortes assumi non debent
- 3 Electionem per sortem Papa reprobatur.
- 4 Electio sortis potest cadere super indignum.

Deus

- 5 Deus tentatur per sortem, quia facientes sortem videntur velle quòd Deus inuisibiliter reuelet meliorem.
- 6 Aclus, qui incumbit collegio expediri debet per collegiatos in vnum collegialiter congregatos.
- 7 Sortis vsus non est prohibetur quo ad temporalia inter laicos, vel inter clericos.
- 8 Sors an admittatur quando factum est in certum, aut ius.
- 9 Sors si ius est incertum & factum certum a iudice admittitur.
- 10 Sortem facere iudex ad petitionem partis compellit.
- 11 Sorte Matthias, & Ionas fuerunt electi.
- 12 Ecclesia prohibuit diuinationes.
- 13 Sorte non sunt requirenda furta.
- 14 Diuinationum pœna est quadraginta diebus pœnitentiam agere.
- 15 Præsbyter faciens diuinationes ab Altari ministerio suspendetur per annum, et vltra.
- 16 Diuinationum pœna est arbitraria.
Secundum qualitatem personarum & facti conditionem.
- 17 Clericus committens diuinationes simplicitate ductus pro inquirendo furto facto Ecclesie, punitur pœna minoris suspensionis.
- 18 Diuinationes facere pro sanando corpore non licet sub pœna, vt ibi.
- 19 Laicus faciens diuinationes excommunicatur, & vltra, vt ibi.
- 20 Diuinationis pœna in monito si persona vilis sustigatur, miratur, infamatur, si honesta relegatur in carceribus.
- 21 Clerici moniti si diuinationes faciunt priuantur officijs, & beneficijs incarcerationantur, uel in monasterium ad agendam pœnitentiam perpetuam intruduntur.
- 22 Diuinationes de iure civili grauius puniuntur, Item indistinctè omnes torqueri possunt pro isto crimine, vt ibi vltimo supplicio.
- 23 Diuinator testibus conuictus si persistit negando coram testibus, viuus bestijs traditur deuorandus.
- 24 Diuinationes docens punitur pœna capitis, & qui illam adiscit.
- 25 Sacerdos pro faciendis diuinationibus si spoliat aras, luminaria extinguit, priuatur honore, & dignitate.
- 26 Clerici, vel laici, qui Imaginem crucis, & Beate Mariæ, aut Sanctorum pedibus, vel spinis conculcant grauius puniuntur, vt ibi.
- 27 Iudeus proiciens immunditias supra crucem punitur vt ibi.
- 28 Sacerdos ponens Eucharistiam non Sacratam in diuinationibus super qua tamen fuerint celebratę plures missę punitur vt ibi.
Item celebrans non consecrando.
- 29 Delinquendi animum in sortilegijs habens punitur si deuenit ad actum

- proximum habetur ac si delictum consumisset.
- 30 Diuinationes cum imaginibus baptizatis puniuntur, vt heretici.
- 31 Signa, bronni, cedolas, cum characteris ligaturas superstitiosum est ad col- lum portare, & puniuntur penis, vt ibi.
- 32 Pecuniam sacrificantes Mamone, vt diuites efficiantur puniuntur.
- 33 Diuinationes aliquando fiunt cum aqua baptismi, & cum oleo crismatis, vel sacra unctionis puniuntur, vt ibi.
- 34 Papa SIXTUS V. commisit diuinationes Inquisitoribus sancti of- ficij, vt ex bulla,

Centesimum Quinquagesimum primum Priuile.

- E**CCLESIA gaudet priuilegio, quod ꝑ Non solum electio per sortes fieri non debent, sed etiam electiones compromissariorum per sortes assumi non debent. Vacabat Ecclesia pastore, canonici conuenientes in vnum pro electione futuri Pastoris elegerunt vnum ex se per sortem, qui vice capituli, tres elegit electores, per quos vice omnium prouideretur Ecclesie de Pastore, quoui duo ex illis tertium ex se Magistrum N. elegerunt, quod ex- prasse licebat eisdem, quia sub hac forma eis data fuerat eli- gendi potestas, vt ex se, vel ex aliis eligere possent, electio- nem hanc per nuntios suos presentauerunt Papae, petentes
- 3 confirmationem. ꝑ Papa examinato tali processu digno mul- ta reprehensione pro eo, quod fors in talibus interuenit elec- tionem ad gratiam confirmavit sortis usum in electionibus perpetua prohibitione condemnans, cap. Ecclesia. de sortileg.
- 4 ratio autem decisionis haec esse potest ꝑ quia potest assumi
- 5 indignus cum fors possit super eum cadere ꝑ nam per sor- tem tentatur Deus, quia facientes sortem videntur velle, quod Deus inuisibiliter reuelet meliorem, cum collegium
- 6 habeat auctoritatem eligendi Pastorem, ꝑ actus igitur, qui incunbit collegio, expediri debet per collegiatos in vnum collegialiter congregatos glos. in capitulo primo de rebu. Eccles. non alien. libr. sexto Abba. in capitulo cum omnes.
- 7 de constitut. & secundum Doc. ꝑ Hoc superius deducum habet